

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Stockholm, 2020-05-13

Remiss

Remittering av promemorian Klimatdeklaration för byggnader

Fi2020/00475/BB

Sammanfattning

Promemorian utgör Regeringskansliets vidare bearbetning och utveckling av Boverkets tidigare rapport, till ett lagförslag om obligatorisk klimatdeklaration för nya byggnader. KTH har också tidigare lämnat remissvar på Boverkets rapport och kan se att ett antal synpunkter vi då lämnade har beaktats i detta förslag till nytt regelverk. Sammanfattningsvis stödjer vi lag- och förordningsförslaget som har landat väl, och ser det som viktigt för att ytterligare driva på byggsektorns samlade aktörers arbete för att minska nyproducerade byggnaders klimatpåverkan.

Lag- och förordningsförslag är genomarbetade och ligger generellt på rätt nivå. Vi har dock några detaljerade synpunkter och medskick:

- Det är positivt att man ser möjligheten att kunna nyttja klimatdeklarationsregistret för forskningsändamål men av denna anledning vore det att föredra att krav ställdes på byggherrar att spara underlag för beräkningar i mer än fem år.
- Det är i nuvarande förslag otydligt vilket skede i byggprocessen som deklarationsresultaten skall spegla. Det behöver tydliggöras för att undvika att variationer i deklarerade resultat från olika byggherrar och projekt, och därmed osund konkurrens.
- Det framgår inte av lag- och förordningsförslaget vilken typ av area som deklarerad klimatpåverkan skall normaliseras mot. Det behöver tydliggöras här eller i myndighetsföreskrifter för att undvika variationer i deklarerade resultat på grund av att olika areaenheter används.
- Förtydliganden och ytterligare vägledning om vilka byggnadsdelar och processer som skall inkluderas i beräkningen är viktiga att ta fram i föreskrifter eller vägledningstexter, för att undvika variationer i deklarerade resultat på grund av olika tolkningar.
- Det är viktigt att det också specificeras i myndighetsföreskrifter eller motsvarande vilka krav som skall ställas på specifika data som får användas i beräkningen av klimatpåverkan.

Lag- och förordningsförslag är väl avvägda

Promemorian utgör Regeringskansliets vidare bearbetning och utveckling av Boverkets tidigare rapport, till ett lag- och förordningsförslag om obligatorisk klimatdeklaration för nya byggnader. Vi instämmer i bilden av att det är angeläget att införa tydligare styrmedel för att begränsa byggskedets klimatpåverkan. På sikt kan möjligen EU-ETS påverka de materialindustrier som står för stora utsläpp inom byggsektorn idag. Men hittills har inte tillräckligt med incitament funnits för att begränsa klimatpåverkan från byggskedet och vår uppfattning är att det finns en stor samstämmighet i branschen om att detta behövs. Som en konsekvens av att lagstiftningen är på gång syns redan idag många initiativ för att bygga upp kompetens i klimatberäkningar och att initiera process- och produktutveckling inom sektorn.

Lag- och förordningsförslag och tillhörande motiv för avgränsningar i promemorian är väl avvägda utifrån den kunskapsuppbyggnad inom området som behöver ske inom sektorn, exempelvis i form av att inledningsvis införa ett krav på att deklarerera klimatpåverkan (utan någon form av gränsvärde).

Vi ser mycket positivt på att klimatdeklarationsregistret upprättas och att det skall kunna användas i forskningssyfte vilket kan vara mycket intressant och relevant för fortsatt forskning om byggandets klimatpåverkan, att följa utvecklingen samt utvärdera styreffekter (såväl goda som oönskade). Det låter rimligt att avvakta med direktåtkomst till dess att deklARATIONERNA bedöms hålla tillräcklig kvalitet då det annars kan leda till att "duktiga" deklareranter "straffas" genom högre deklarerade värden.

Förändringar i nuvarande lag- och förordningsförslag jämfört med Boverkets rapport (2018:23)

KTH har tidigare lämnat remissvar på Boverkets rapport (2018:23) och kan se att ett antal synpunkter vi då lämnade har beaktats i detta förslag till nytt regelverk. Några skillnader mot Boverkets förslag som vi ser som positiva förändringar är förslaget att det istället är byggherren som skall ansvara för att ta fram deklARATIONEN, samt vilka byggnadstyper som skall kunna undantas från kravet att lämna in en klimatdeklaration. Genom att ställa krav på att byggherren skall ansvara för att lämna in deklARATIONEN kan kontraktet mellan kund och byggherre stärka att klimatdeklARATIONEN blir gjord och håller tillräcklig kvalitet. Vi anser att det i förslaget här landat bra med vilka byggnadstyper som undantas, baserat på att majoriteten av byggnader som kan ha stor klimatpåverkan i byggskedet därmed omfattas. Regeringen föreslår också att lagstiftningen införs 2022 för alla byggnadstyper vilket vi ser som positivt och rimligt också baserat på det nya förslaget om vilka byggnadstyper som undantas och exempelvis drivs ett utvecklingsprojekt för närvarande av TMF som under 2021 kommer att lansera en vägledning för småhustillverkare om genomförande och användning av klimatdeklARATIONEN.

En ytterligare förändring är att Regeringskansliet föreslår att underlagsdata för de beräkningsresultat som deklarereras skall sparas i fem år istället för tio år som Boverket tidigare föreslagit. Ur forskningsperspektiv hade det snarare varit önskvärt om det hade kunnat säkerställas att underlag för beräkningarna kunde sparas en längre tid, det vill säga snarare i tio än fem år.

Klimatdeklarationens omfattning – livscykelkedan som skall deklarerar

En omdiskuterad fråga är att klimatdeklarationen inte omfattar klimatpåverkan sett över hela livscykeln och därför riskerar att styra materialval i en osund riktning. Vi anser dock att det är en klok avgränsning och vår bedömning är att det också finns ett stöd i stora delar av sektorn för en sådan avgränsning. Fokus på byggskedet innebär en fokuserad styrning mot att reducera de växthusgasutsläpp som sker idag samt som än så länge inte i nämnvärd grad påverkats av styrning från andra regelverk. Denna del är också utsläpp som är möjliga att verifiera, till skillnad från beräkningar av potentiella framtida utsläpp. Denna del står idag också för en hög andel av de klimatpåverkande utsläppen sett över en byggnads hela livscykel. Klimatdeklarationen kan på det sättet ses som ett komplement till andra styrmedel som fokuserar på den andra stora delen av byggnaders energianvändning och klimatpåverkan i ett livscykelperspektiv, dvs. driftenergi. Vi ser också små möjligheter till att få till en deklARATION som täcker hela livscykeln med en metod som är tillräckligt robust för att få jämförbara resultat och samtidigt tillräckligt enkel för att det skall vara möjligt att kräva att den görs för alla nya byggnader. Metoder i andra länder inkluderar visserligen fler delar av livscykeln, i de få fall av lagstiftning som idag finns, men scenarier för framtida miljöpåverkan är då så pass "fastlåsta" att metoderna har svårt att synliggöra eventuella positiva effekter av andra material- eller utformningsval som kan ha högre klimatpåverkan i byggskedet. Det är sannolikt så att de farhågor man har bör hanteras genom andra styrmedel än denna deklARATION, så att en mer samlad styrmedelsstrategi för att begränsa den samlade bebyggelsens klimatpåverkan i ett livscykelperspektiv kan åstadkommas.

Oklarheter i lag- och förordningsförslaget

Regeringen föreslår att klimatdeklarationen skall lämnas in senast i samband med slutbesked men talar om att "det behöver finnas en flexibilitet i vilka data som kan användas för beräkningen och att den gärna bör göras tidigare så att den kan styra mot att genomföra åtgärder för att reducera klimatpåverkan". Denna skrivning är otydlig och öppnar upp för att klimatdeklarationen exempelvis skall kunna upprättas i ett tidigare skede av projekteringen, då förändringar av byggnaden fortfarande kan tänkas göras. Det är självklart värdefullt om klimatkalkyler görs redan i tidiga skeden för att uppmärksamma möjligheter till klimatbesparingar genom förändrad utformning eller alternativa produkt- och processval, men det är viktigt att det tydliggörs vilket "skede" den slutgiltiga deklARATIONEN som lämnas in till klimatdeklarationsregistret skall spegla. Är det den färdiga byggnaden? Eller går det bra att lämna in ett resultat som speglar byggnadsutformningen i tidigt skede? Beroende på vilket kommer resultaten att variera och om det inte tydliggörs kommer byggherrar att kunna agera olika i detta avseende. DeklARATIONERNA kommer därmed också att bli mindre användbara för att följa upp klimatpåverkan från byggandet och för forskningssyfte. Om gränsvärden skulle kopplas till klimatdeklarationen i ett senare skede är det också mycket viktigt att tydliggöra vad deklARATIONEN skall spegla, varför det annars kan leda till osund konkurrens. Att deklARATIONEN skall lämnas in för att få slutbesked låter klokt, men vi förespråkar att deklARATIONENS resultatet då också skall spegla så som huset är byggt, eller åtminstone avsågs byggas, det vill säga baserat på de slutgiltiga ritningarna eller produktions-kalkylen. En anledning att tillåta det senare är att det än så länge verkar vara svårt för flera entreprenörer att mängda och mappa material baserat på faktiska inköp.

Det framgår av lag- och förordningsförslag att klimatpåverkan skall redovisas per kvm. Boverket föreslog att det är bruttoarea som skall användas som areaenhet. Det

är viktigt att det tydligt framgår, om inte i lag och förordning, så åtminstone i Boverkets föreskrifter vilken areaenhet som skall användas. Annars kommer de deklarerade resultaten att kunna skilja sig väsentligt på grund av denna faktor.

I förordningsförslaget tredje paragraf framgår vilka byggnadsdelar som omfattas av deklARATION. Definitionen av begreppet bärande konstruktionsdelar öppnar för en del tolkningsmöjligheter, såsom om pålar, balkonger, terasser ingår eller ej. Då lag och förordning inte kan inrymma för många detaljer är det viktigt att det konkretiseras detaljer i antingen Boverkets föreskrifter eller någon form av tillhörande vägledning om hur de benämnda bygghederna skall tolkas. Det har visat sig att företag som idag börjat genomföra beräkningar av klimatpåverkan enligt klimatdeklarationens metod gjort olika tolkningar om vad som avses med exempelvis klimatskärm. Är det enbart de yttre delarna av exempelvis ytterväggen eller ingår också exempelvis gipsskivor på insidan mot vistelseutrymmena? Detaljer i tolkningar här kan också leda till att resultat skiljer sig mellan olika byggherrar.

På motsvarande sätt är det viktigt att Boverket också skall kunna formulera mer detaljer i beräkningsmetoden i föreskrifterna, i linje med de metodbeskrivningar som finns i Boverkets (2018:23) rapport. Både metod och de data som används för beräkningen av klimatpåverkan för deklARATIONEN är avgörande för vilka beräkningsresultat som fås fram. Det är bra att Regeringskansliet lyfter vikten av att stimulera användning av mer "klimatsmarta" produkter, genom att kunna använda specifika data för dessa. Promemorien tar upp att "bestämmelser om vilka data som bör användas vid beräkning av klimatpåverkan bör meddelas i myndighetsföreskrifter då de är av teknisk karaktär." Det är bra men det är alltså viktigt att dessa föreskrifter också tar upp vilka kvalitetskrav som behöver vara uppfyllda för de specifika data som kan användas.

Stimulans av minskad klimatpåverkan från bygg- och fastighetssektorn framöver

För att regelverket med klimatdeklARATION skall kunna driva minskad klimatpåverkan och innovativ produktutveckling på ett bra sätt kan det finnas anledning att se över ifall det behövs några särskilda stödinsatser för att underlätta för små och medelstora företag (SME) att ta fram specifika klimatdata för nya, innovativa byggprodukter.

För att minska klimatpåverkan så mycket från bygg- och fastighetssektorn som krävs för att bidra till klimatlagens mål, behöver också många andra strategier utvecklas och vidtas, utöver att introducera klimatdeklARATIONEN. Om klimatpåverkan för byggandet (totalt eller per capita, istället för per nybyggd m²) ska minska krävs ett större fokus på bättre utnyttjande och återanvändning av befintliga byggnader och byggnadsstrukturer. Successivt bör man börja gå mot att mäta klimatpåverkan från byggnader även i relation till hur de används, och inte bara per m².

Remissvaret har utarbetats av forskare Tove Malmqvist, institutionen för hållbar utveckling, miljövetenskap och teknik (SEED), vid skolan för arkitektur och samhällsbyggnad.

Sigbritt Karlsson
Rektor